STICHTING VOOR
CHRISTELIJKE FILOSOFIE

Jaarverslag 2020

Stichting voor Christelijke Filosofie &

Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 3
Samenvatting 4
Missie en visie 8
Onderwijs 10
Onderzoek 12
Bijeenkomsten 13
Publicaties 15
Continuïteit: leerstoelen 19
Werken aan vernieuwing 21
Organisatie 23
Samenwerking/Contacten 28
Financieel jaaroverzicht 2020 29
Contact 32

Voorwoord

Beste lezer,

Zoals voor velen, werd ook voor ons het jaar 2020 gekenmerkt door de gevolgen van de corona-pandemie. Onze medewerkers werkten veelal vanuit huis en het meeste onderwijs van onze hoogleraren werd digitaal gegeven.

Gelukkig kon ons werk op een goede manier doorgaan. Zoals u kunt lezen in dit jaarverslag, werken we intern hard aan vernieuwing: we zijn bezig met het opzetten van een kennisnetwerk en begonnen met het ontwikkelen van een nieuwe communicatiestrategie.

Ik wil graag iedereen bedanken die het werk van Stichting voor Christelijke Filosofie een warm hart toedraagt. Zonder uw steun is ons werk niet mogelijk.

Sander Luitwieler, directeur

Samenvatting

STICHTING VOOR
CHRISTELIJKE FILOSOFIE

Missie

Stichting voor Christelijke Filosofie wil het christelijk-filosofische gedachtegoed doordenken, actualiseren en doorgeven op een manier die het leven van zowel christenen als niet-christenen verrijkt en bijdraagt aan een betere vervulling van hun roeping in de samenleving.

Onderwijs

Er werden in 2020 door onze bijzonder hoogleraren Christelijke Filosofie verschillende cursussen gegeven:

- Prof. dr. Govert Buijs gaf samen met dr. Joost Hengstmengel het vak *Zeven deugden, zeven zonden. Klassieke, christelijke en hedendaagse perspectieven* aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Prof. dr. Jan Hoogland verzorgde het *Philosophy Track* aan de Universiteit Twente.
- Prof. dr. Renée van Riessen gaf in het collegejaar 2019-2020 twee cursussen: *Filosofie en religie: water en vuur?* en *Denkers van de dialoog* aan de Universiteit Leiden.
- Prof. dr. Jan van der Stoep gaf het vak *Food Ethics: Habits, Moral Choices, Worldviews* aan de Wageningen Universiteit.
- Prof. dr. Marc de Vries verzorgde het vak *Techniek- en wetenschapsfilosofie* aan de Technische Universiteit Delft.
- Prof. dr. Jeroen de Ridder organiseerde een reeks van zes lezingen over apologetiek, samen met prof. dr. Edward van 't Slot en prof. dr. Benno van den Toren.

Onderzoek

Hoewel de meeste hoogleraren vanwege hun beperkte aanstelling van één dag per week zich met name richten op het geven van onderwijs en het verzorgen van lezingen, wordt er door hen ook onderzoek gedaan. In Wageningen doet prof. dr. Jan van der Stoep onderzoek naar *rentmeesterschap*. Prof. dr. Marc de Vries heeft in 2020 gewerkt aan een boek over *management van productontwikkeling*, dat begin 2021 is verschenen bij uitgeverij Routledge.

Bijeenkomsten

25 januari 2020 – Christelijke Filosofie Conferentie over duurzaamheid

Op zaterdag 25 januari 2020 vond de jaarlijkse Christelijke Filosofie Conferentie plaats. Onder het gehoor van 180 (!) aanwezigen, sprak prof. dr. Maarten Verkerk tijdens het ochtendprogramma over de 'verborgen dimensie van de klimaatcrisis'.

19 september 2020 – Boekpresentatie Kunst D.V.

Op 19 september 2020 werd het boek *Kunst D.V.* gepresenteerd in de Grote of Barbarakerk in Culemborg. De boekpresentatie werd georganiseerd door uitgeverij Buijten & Schipperheijn in samenwerking met de Roos van Culemborg.

Publicaties

- In 2020 verschenen zes edities van Soφie, het blad van Stichting voor Christelijke Filosofie.
- Er verschenen twee nummers van *Philosophia Reformata*, het internationale wetenschappelijke tijdschrift van de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte.
- Onze nieuwsbrief *Aspecten* viel twee keer bij zo'n 5000 adressen op de mat.

- In 2020 verschenen in onze boekenreeks Verantwoording *Multiculturele gerechtigheid* van o.a. Jonathan Chaplin en *Kunst D.V.* onder redactie van Marleen Hengelaar-Rookmaker en Roger D. Henderson.

Continuïteit: leerstoelen

Stichting voor Christelijke Filosofie heeft per 1 maart 2020 dr. ir. Jan van der Stoep benoemd als bijzonder hoogleraar Christelijke Filosofie aan Wageningen University & Research. Daarnaast zijn er in 2020 met verschillende universiteiten gesprekken gevoerd om te komen tot opvolgingsprocedures voor ontstane vacatures.

Werken aan vernieuwing

Kennisnetwerk

In 2020 hebben bestuur, directie, hoogleraren en curatoren een aantal gesprekken gevoerd resulterend in een gezamenlijk plan voor een Kennisnetwerk met verschillende partners. Zo willen we meer focus en samenhang aanbrengen in ons werk en een impuls geven aan onderzoek, onderwijs en kadervorming vanuit christelijk-filosofisch perspectief.

Vernieuwing communicatie

Stichting voor Christelijke Filosofie wil een nieuwe *communicatiestrategie* ontwikkelen. Gedurende 2020 is op het bureau van de stichting een begin gemaakt met dit proces. Het plan is om de vormgeving van al onze uitingen te vernieuwen en meer nadruk te geven op het aanbieden van inhoud (namelijk christelijke filosofie).

Organisatie

Stichting voor Christelijke Filosofie heeft sinds juni 2020 een nieuwe voorzitter: Dirk van Schepen. Hij volgt Peter Sneep op, wiens termijn op 1 juli afliep.

Ledenaantal en financiën

Eind 2020 had de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte 342 leden (2019: 366). Stichting voor Christelijke Filosofie heeft het jaar 2020 met een negatief resultaat van €15.118 afgesloten, met name vanwege teruglopende giften van particulieren.

Missie en visie

De missie van Stichting voor Christelijke Filosofie is het *doordenken, actualiseren en doorgeven van het christelijk-filosofische gedachtegoed* op een manier die het leven van zowel christenen als niet-christenen verrijkt en bijdraagt aan een betere vervulling van hun roeping in de samenleving. In dit jaarverslag kunt u lezen op welke manier we dit jaar vormgegeven hebben aan deze missie.

Met onze missie kiezen we voor een inhoudelijke profilering. We hebben geen unieke doelgroep of aanpak, maar wel een unieke inhoud: 'christelijke filosofie'. Deze inhoud is bepalend voor onze identiteit en ons bestaansrecht.

Het christelijk-filosofische gedachtegoed vraagt voortdurend om actualisering, zowel in het doordenken als doorgeven ervan. Het doordenken van de inhoud is een noodzakelijke voorwaarde voor het doorgeven; we staan steeds voor nieuwe vragen in andere contexten. Zo blijft het gedachtegoed van betekenis, ook voor nieuwe generaties. Als de Stichting er niet zou zijn, zou deze inhoud niet worden doordacht, geactualiseerd en doorgegeven.

Studenten vormen een belangrijke doelgroep voor onze stichting. Allereerst christelijke studenten, maar ook andere studenten. Het gaat hier niet simpelweg om kennisoverdracht, maar om een vormingsdoel: het vormen van toekomstige leiders. Hierin hebben de hoogleraren ook een belangrijke mentorrol. Onze tweede doelgroep wordt gevormd door andere individuele geïnteresseerden in het christelijk-filosofisch denken en de uitwerking ervan, waaronder (jonge) professionals. In de derde plaats zijn wij dienstbaar aan (maatschappelijke) organisaties die een beroep doen op ons (denken). Denk hierbij aan politieke partijen en diverse media.

Kenmerkende inzichten

De meerwaarde van christelijke filosofie ligt met name in het inzicht die het geeft in de werkelijkheid en de handvatten die het daarmee biedt om tot begrip en handelen te komen. Dit is heilzaam in een context van simplistische antwoorden en reductionisme. Kenmerkend voor dit inzicht is:

1. Levensovertuiging gaat vooraf aan en is bepalend voor ons denken;
2. De werkelijkheid is in verscheidenheid (aspecten) én samenhang gegeven (en dus niet te reduceren tot een enkel aspect);
3. De werkelijkheid is normatief van aard en dat geldt dus ook voor professionele praktijken;
4. De werkelijkheid is relationeel van aard en de mens beantwoordt daarom aan zijn roeping door recht te doen aan de relatie met God, zichzelf, de ander en de schepping.

We kunnen hiervoor putten uit een lange traditie van christelijk-filosofisch denken, met voor onze Stichting als belangrijk ankerpunt de reformatorische wijsbegeerte van met name Herman Dooyeweerd, Dirk Vollenhoven en hun opvolgers. De laatste jaren houdt de Stichting zich meer dan voorheen ook bezig met denkers uit de bredere traditie van de christelijke filosofie, zoals Alvin Plantinga, Nicholas Wolterstorff en Charles Taylor.

Middelen en inzet

De belangrijkste middelen om het doel van de stichting te bereiken zijn het geven van onderwijs vanuit bijzondere leerstoelen, het stimuleren en doen van onderzoek, het beleggen van een jaarlijkse conferentie en het uitgeven van boeken, tijdschriften en andere publicaties.

U kunt meer lezen over onze speerpunten in het Meerjarenbeleidsplan 2018-2021.

Onderwijs

Er werden gedurende 2020 verschillende cursussen gegeven door onze bijzonder hoogleraren:

- Prof. dr. Govert Buijs gaf samen met dr. Joost Hengstmengel het vak **Zeven deugden, zeven zonden. Klassieke, christelijke en hedendaagse perspectieven** aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Het vak werd gevolgd door 12 personen, waarvan een deel studenten en een deel afgestudeerden. Daarnaast verzorgde hij ook een module binnen de postacademische leergang 'Leiderschap in wetenschappelijk perspectief: morele en vrije markten', die aangeboden wordt vanuit de Erasmus Executive Programs (EEP).

- Prof. dr. Jan Hoogland coördineerde en doceerde het **Philosophy Track** aan de Universiteit Twente. Dit onderwijsprogramma is onderdeel van het *Honours Programma* en heeft een sterk vormend karakter. De opzet is dat de studenten via klassieke teksten kennismaken met de meest centrale thema's uit de filosofie aan de hand van de beroemde drie Kantiaanse vragen: 1) wat kan ik weten; 2) wat moet ik doen; 3) wat mag ik hopen.

- Prof. dr. Renée van Riessen gaf in het collegejaar 2019-2020 twee cursussen aan de Universiteit Leiden. Als eerste **Filosofie en religie: water en vuur?** Deze cursus ging over de relatie tussen filosofie en religie bij o.a. Augustinus, Kierkegaard, Charles Taylor en Levinas. De tweede cursus – **Denkers van de dialoog** – ging over het dialogische denken van Buber, Rosenzweig en Levinas en was onderdeel van het reguliere Bachalor-programma van het Instituut Wijsbegeerte. Vanwege de corona-pandemie moest een deel van de cursus medio maart omgezet worden naar online onderwijs. In het najaar van 2020 verzorgde Renée van Riessen een verdiepend seminar, waarin

primaire teksten van dialogische denkers (Buber, Rosenzweig, Levinas) werden toegelicht, gelezen en geïnterpreteerd.

- Prof. dr. Jan van der Stoep gaf het vak **Food Ethics: Habits, Moral Choices, Worldviews**. In dit eerste vak sinds zijn aanstelling als bijzonder hoogleraar in Wageningen, stelt Jan van der Stoep onder andere de vraag aan de orde hoe het komt dat in een westerse cultuur, beïnvloed door het christendom, mensen zo weinig aandacht besteden aan de betekenis en de waarde van voedsel.

- Prof. dr. Marc de Vries verzorgde het vak **Techniek- en wetenschapsfilosofie** aan de Technische Universiteit Delft, waarin aan de hand van vijf bekende (en minder bekende) techniekfilosofen werd nagedacht over de grote vragen rond de plaats van de techniek in onze cultuur.

- Prof. dr. Jeroen de Ridder, bijzonder hoogleraar Christelijke Filosofie aan de Rijksuniversiteit Groningen, organiseerde een reeks van zes lezingen over **apologetiek**, samen met prof. dr. Edward van 't Slot (FGG Groningen) en prof. dr. Benno van den Toren (PThU Groningen). De avonden werden goed bezocht (tussen de 25 en 50 deelnemers per avond) en positief gewaardeerd.

Onderzoek

Hoewel de meeste hoogleraren vanwege hun beperkte aanstelling van één dag per week zich met name richten op het geven van onderwijs en het verzorgen van lezingen, wordt er door hen ook onderzoek gedaan.

In Wageningen doet prof. dr. Jan van der Stoep onderzoek naar **rentmeesterschap**. Wat is goed rentmeesterschap en hoe kan dit begrip betekenis krijgen bij nieuwe, vaak meer regionaal georganiseerde voedselketens? Hoewel er kritiek wordt geleverd op dit begrip, wil hij het weer met flair gaan neerzetten. Oftewel: *stewardship revisited*. Volgens Jan is rentmeesterschap een klassiek christelijk begrip dat je niet te snel moet afserveren. Bovendien resoneert het begrip in seculiere kring en biedt daarmee een goede communicatiebasis.

Prof. dr. Marc de Vries heeft in 2020 gewerkt aan een boek over **management van productontwikkeling**, dat begin 2021 is verschenen bij uitgeverij Routledge. In dit boek, getiteld *Innovation Research in Technology and Engineering Management: A Philosophical Approach*, wordt een niet-reductionistische visie op productontwikkeling beschreven. Het begrip 'worldview' is gebruikt om aan te geven wat met niet-reductionistisch bedoeld wordt. De relatie met de christelijke filosofie zit vooral in de multi-aspectuele beschouwing van de werkelijkheid en het identificeren van vooronderstellingen. Ook het normatieve praktijkbegrip speelt een rol. Daarnaast deed Marc de Vries onderzoek naar utopie-denken, specifiek naar het beloftekarakter van technologische ontwikkelingen en de term 'unlimited' in de retoriek hier omheen.

Bijeenkomsten

25 januari 2020 – Christelijke Filosofie Conferentie over duurzaamheid

Op zaterdag 25 januari 2020 vond de jaarlijkse Christelijke Filosofie Conferentie plaats. Onder het gehoor van 180 (!) aanwezigen, sprak prof. dr. Maarten Verkerk tijdens het ochtendprogramma over de 'verborgen dimensie van de klimaatcrisis'.

Verkerk betoogde dat aan de klimaatcrisis een diep probleem ten grondslag ligt, namelijk de verbroken verhoudingen tussen God en mens, en vervolgens tussen mensen onderling en tussen mens en natuur. Prof. dr. Jan Hoogland, hoogleraar christelijke filosofie aan de Universiteit Twente, reageerde op het betoog van Verkerk. Hij gaf aan dat de communicatie over de klimaatproblematiek vergezeld zou moeten gaan van een hoopvol perspectief. Christelijke filosofie kan bijdragen aan het bieden van zo'n perspectief.

Na de lunch waren er diverse workshops. Een aantal workshopleiders borduurde verder op het thema klimaat en duurzaamheid. Zo hield Eva van Urk een workshop over de relatie mens-dier vanuit theologisch perspectief. André van Delft ging in zijn workshop in op de vraag of de ecologische crisis een technische of spirituele crisis is. Teunis Brand onderzocht het belang van de filosofie van Albert Borgmann voor duurzaam handelen. De overige workshops behandelden diverse andere thema's, zoals de kwaliteit van relaties volgens de Joodse filosofie, het denken van Jacques Ellul over de stad, en de betekenis van argumenten voor het bestaan van God.

19 september 2020 – Boekpresentatie Kunst D.V.

Op 19 september 2020 werd het boek *Kunst D.V.* feestelijk gepresenteerd in de Grote of Barbarakerk in Culemborg. De boekpresentatie werd verzorgd door uitgeverij Buijten & Schipperheijn in samenwerking met de Roos van Culemborg.

Tijdens de boekpresentatie gaf Henk Reitsema een kort overzicht van de ontwikkeling van het denken over christelijke kunst na Rookmaker. Rookmaker was een kunsthistoricus en filosoof, die in de traditie van Kuyper en Dooyeweerd een christelijk perspectief op kunst ontwikkelde.

De Barbarakerk vormde een passende plaats om het boek Kunst D.V. te presenteren, aangezien de kerk gebruikt wordt als expositieruimte voor (christelijke) kunstenaars. Dit werd tijdens de bijeenkomst toegelicht door Rieks Hoogenkamp. Het boek werd overhandigd aan Andries Knevel.

Publicaties

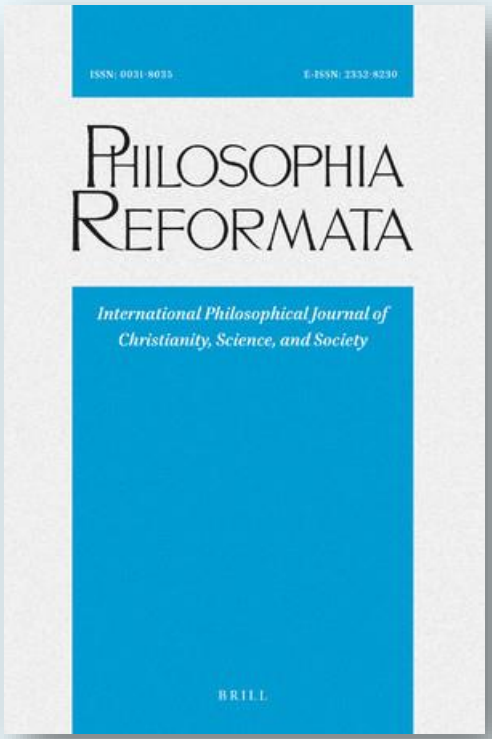

Philosophia Reformata is het internationale wetenschappelijke tijdschrift van de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte. In dit tijdschrift worden artikelen en boekrecensies gepubliceerd over allerlei filosofische thema's in relatie tot de christelijk-filosofische traditie. Het tijdschrift is in 1936 opgericht door Herman Dooyeweerd.

De redactie wordt gevormd door prof. dr. Gerrit Glas (hoofdredacteur), dr. Leon de Bruin, dr. Rik Peels en drs. Mathanja Berger. Er verschenen in 2020 twee nummers (Volume 85, nummer 1 en 2). Het tijdschrift wordt uitgegeven door uitgeverij Brill. *Philosophia Reformata* telde eind 2020 374 abonnees (2019: 386). Het tijdschrift verschijnt in druk en in digitale vorm.

Soφie is een uitgave van Stichting voor Christelijke Filosofie. Het blad biedt een intellectuele uitdaging door kritisch na te denken over actuele onderwerpen, geïnspireerd door de christelijke traditie. Het blad is de voortzetting van *Beweging* (74 jaargangen), uitgave van Stichting voor Christelijke Filosofie, en *Ellips* (35 jaargangen), uitgave van de Evangelische Hogeschool.

Soφie is een blad voor iedere christen, van student tot gepensioneerde, die zich wil verdiepen in de belangrijke vragen van het leven en een christelijk antwoord zoekt op de vragen van onze tijd. De artikelen zijn niet altijd eenvoudig, maar de schrijvers zijn erop gespitst om te schrijven voor een breed publiek.

Het blad verschijnt zes keer per jaar. Prof. dr. Jan Hoogland was in 2020 hoofdredacteur en de eindredactie was in handen van Aart Deddens. De overige leden van de redactie waren eind 2020:

- Ing. Pieter de Boer (webredactie)
- Dr. Teunis Brand
- Drs. Roelien Ebbers-van Aalst
- Dr. Hans Ester
- Drs. Ieke Haarsma
- Dr. ir. Roel Jongeneel
- Dr. Marnix Medema
- Prof. dr. Pieter Vos
- Dr. Klaas van der Zwaag

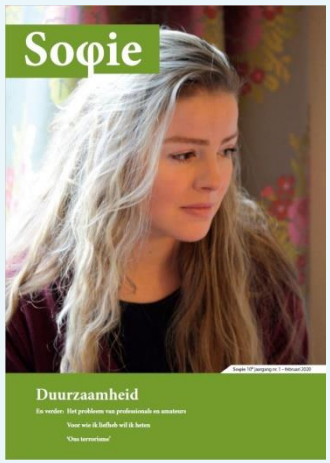

Eind 2020 had Soφie 1245 abonnees (2019: 1350).

Meer informatie over Soφie is te vinden op www.sophieonline.nl.

Aspecten is de halfjaarlijkse nieuwsbrief van Stichting voor Christelijke Filosofie. De eerste editie verscheen in mei 2020. In deze editie staat onder andere een interview met Jan van der Stoep, die per 1 maart 2020 werd benoemd als bijzonder hoogleraar Christelijke Filosofie in Wageningen.

De tweede editie verscheen in december 2020, waarin Bart Cusveller, als voorzitter van de boekenreeksredactie, de waarde van de christelijk-filosofische reeks Verantwoording onderstreept.

Aspecten werd bezorgd op ongeveer 5.000 adressen.

Verantwoording is de filosofische boekenreeks van Stichting voor Christelijke Filosofie en wordt uitgegeven door uitgeverij Buijten & Schipperheijn.

De redactie van de reeks bestond eind 2020 uit:

- dr. Bart Cusveller (voorzitter)
- mr. drs. Bas Hengstmengel
- Marja van de Lagemaat MA (secretaris)
- dr. Robert van Putten
- prof. dr. Renée van Riessen

Abonnees op de reeks ontvangen de boeken met korting. In 2020 had de reeks 108 abonnees (2019: 113). In 2020 verschenen twee boeken in de reeks.

Multiculturele gerechtigheid. Een christelijk-wijsgerige visie in discussie

In dit boek ontwikkelt Jonathan Chaplin een christelijk perspectief op de multiculturele samenleving en schetst een ideaal waarin multiculturele gerechtigheid centraal staat. Vertegenwoordigers van de christelijke politieke partijen en moslim Enis Odaci gaan met hem in discussie.

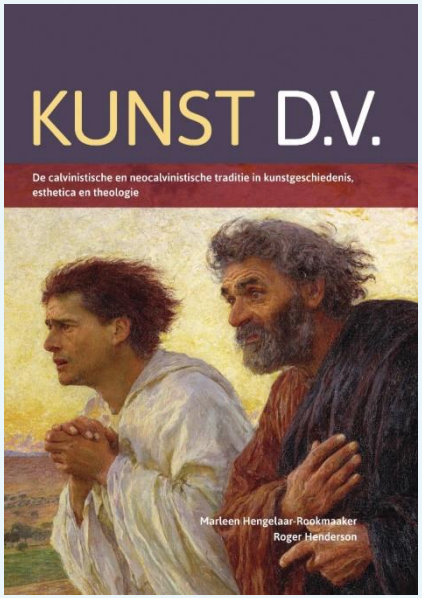

Kunst D.V. (Neo)calvinistische perspectieven op esthetica, kunstgeschiedenis en kunsttheologie

Verschenen onder redactie van Marleen Hengelaar-Rookmaker en Roger D. Henderson.

Dit boek laat zien dat de calvinistische traditie op eigen wijze bijdroeg aan de kunst en de reflectie daarop. De bundel start bij Calvijn en de door hem geïnspireerde kunst. Het meeste licht valt op het neocalvinisme, te beginnen bij Abraham Kuyper, die de kunst een warm hart toedroeg. Vervolgens komen toonaangevende kunsthistorici en esthetici van neocalvinistische signatuur aan het woord. Ook de opleving van de recente kunsttheologie wordt niet vergeten, die na langdurige verwaarlozing bruist van nieuw elan.

Continuïteit: leerstoelen

Benoeming Jan van der Stoep in Wageningen

Stichting voor Christelijke Filosofie heeft per 1 maart 2020 dr. ir. Jan van der Stoep benoemd als bijzonder hoogleraar Christelijke Filosofie aan Wageningen University & Research. Van der Stoep volgt prof. dr. ir. Henk Jochemsen op, die in 2018 met emeritaat ging.

Jan van der Stoep zal zich in Wageningen met name bezighouden met de ethiek van voedsel en landbouw: “Aan onze omgang met voedsel zitten veel ethische en levensbeschouwelijke dimensies. Denk bijvoorbeeld aan voorschriften voor de omgang met dieren die in verschillende religies naar voren komen. Daarnaast heeft voedsel te maken met internationale verhoudingen. Hoe verdelen we voedsel eerlijk op wereldschaal? En moeten we daarbij inzetten op lokaal voedsel of juist niet? In het onderwijs in Wageningen wil ik daar aandacht aan geven”.

Afscheid en opvolging

Prof. dr. Renée van Riessen is eind 2020 met emeritaat gegaan als bijzonder hoogleraar namens de stichting aan de Universiteit Leiden. Tijdens de Christelijke Filosofie Conferentie op 19 juni 2021 is op een feestelijke manier afscheid van haar genomen. In 2020 zijn gesprekken gevoerd met de Universiteit Leiden over een mogelijke opvolgingsprocedure.

Eind 2020 liep de eerste termijn af van prof. dr. Govert Buijs als bijzonder hoogleraar Christelijke filosofie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij heeft aangegeven geen tweede termijn te zullen vervullen. De stichting is hem dankbaar voor de bijdrage die hij, samen met dr. Joost Hengstmengel, heeft geleverd aan

ons werk in Rotterdam. Inmiddels is een commissie aan het werk om een profiel op te stellen voor zijn opvolging.

Met de Technische Universiteit Eindhoven zijn in 2020 gesprekken gevoerd om tot opvolging te komen van prof. dr. Maarten Verkerk. De stichting heeft inmiddels een profielschets voorgesteld aan de universiteit.

Werken aan vernieuwing

Kennisnetwerk

In 2020 hebben bestuur, directie, hoogleraren en curatoren een aantal gesprekken gevoerd resulterend in een gezamenlijk plan voor een Kennisnetwerk met verschillende partners. Zo willen we meer focus en samenhang aanbrengen in ons werk en een impuls geven aan onderzoek, onderwijs en kadervorming vanuit christelijk-filosofisch perspectief.

Een van de partners (knooppunten in het netwerk) is de Theologische Universiteit Kampen, waar we een bijzondere leerstoel gaan vestigen. De procedure hiervoor heeft inmiddels geleid tot de benoeming van prof. dr. ir. Jan van der Stoep (per augustus 2021).

In het kader van het Kennisnetwerk zullen de bijzonder hoogleraren een onderzoeks- en activiteitenagenda ontwikkelen. Een van de eerste onderdelen waar aan wordt gewerkt is een centraal cursusaanbod. Dit is bedoeld om meer studenten te bereiken dan we nu doen, ook omdat zij niet altijd toegang hebben tot ons reguliere onderwijs.

Vanuit het Kennisnetwerk zal ook gewerkt worden aan het versterken en verder uitbouwen van onze ‘denkgemeenschap’. Met name willen we ons de komende tijd richten op PhD’s en jonge academici die

zich op enigerlei wijze willen verbinden met onze beweging of die een bijdrage willen leveren aan de verwerking en verdere uitbouw van het gedachtengoed van onze beweging.

Vernieuwing communicatie

Stichting voor Christelijke Filosofie wil een nieuwe *communicatiestrategie* ontwikkelen. Gedurende 2020 is op het bureau van de stichting een begin gemaakt met dit proces. Het plan is om de vormgeving van al onze uitingen te vernieuwen en meer nadruk te geven op het aanbieden van inhoud (namelijk christelijke filosofie). Een belangrijke eerste stap in dit proces is het laten ontwikkelen van een *huisstijl*. De basis van de huisstijl bestaat uit: logo, kleurgebruik, beeldgebruik en font (lettertype). Het doel daarvan is vernieuwing, verfrissing en het creëren van eenheid tussen de verschillende communicatiemiddelen. Op basis van de huisstijl kunnen we alle *communicatiemiddelen* vernieuwen. De belangrijkste communicatiemiddelen die we willen vernieuwen/ontwikkelen zijn: (1) website, (2) e-mailnieuwsbrief, (3) Aspecten, (4) Sophie, (5) promotiemateriaal en de (6) boekenreeks Verantwoor–ding.

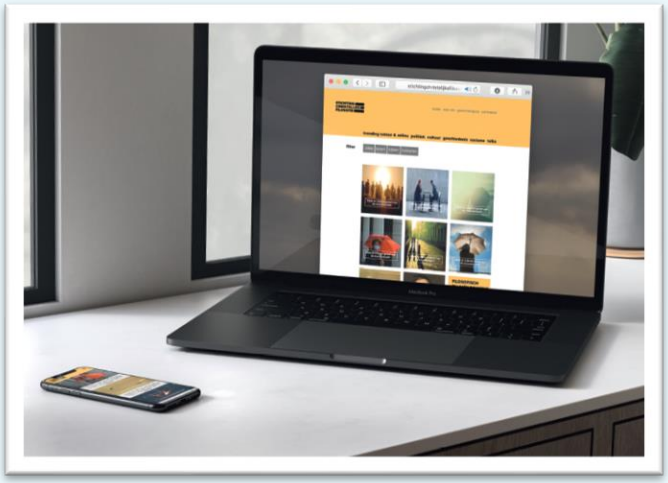

Met een nieuwe huisstijl willen we duidelijker laten zien wie we zijn, namelijk een club van inhoud, die het doordenken, doorgeven en actualiseren van christelijke filosofie op de agenda zet op een manier die mensen aanspreekt. Ook willen we met een nieuwe huisstijl een sterkere identiteit voor fondswerving ontwikkelen.

Organisatie

Stichting voor Christelijke Filosofie en de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte

Stichting voor Christelijke Filosofie (tot 2010: Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte) is het uitvoerend orgaan van de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte (opgericht in 1935) en tevens de verantwoordelijke rechtspersoon die de bijzondere leerstoelen beheert. De besturen van de vereniging en de stichting vormen een personele unie (dat wil zeggen dat de besturen identiek zijn).

Eind 2020 had de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte 342 leden (2019: 366).

Bestuur

Het bestuur vergaderde vijf keer in 2020. Het bestuur bepaalt de strategische koers van Stichting en Vereniging, bespreekt op hoofdlijnen het beleid en neemt waar nodig besluiten. De bestuursleden krijgen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.

Het bestuur bestond in 2020 uit:

- Dirk van Schepen MA (voorzitter vanaf juli 2020)
- Drs. Peter Sneep (voorzitter t/m juni 2020)
- Jan van Ginkel RA (penningmeester)
- Wout Bisschop MA (secretaris)
- Henk Jongbloed MSc
- Drs. Annemiek van Woudenberg-de Groot
- Prof. dr. ir. Aart Nederveen

Nieuwe voorzitter: Dirk van Schepen

Op 22 juni 2020 is Dirk van Schepen benoemd als nieuwe bestuursvoorzitter van Stichting voor Christelijke Filosofie. Hij volgt Peter Sneep op, wiens termijn op 1 juli afliep.

Dirk van Schepen is docent en teamleider aan de Christelijke Hogeschool Ede. Hij studeerde Personeel en Arbeid en later filosofie aan de Universiteit Utrecht. Sinds 2017 maakt hij deel uit van het bestuur van Stichting voor Christelijke Filosofie.

Dirk van Schepen: “Het belang van onze stichting zit voor mij in wat ik als het meest wezenlijke van de filosofiebeoefening beschouw: de oriëntatie op het goede leven. Ik ben dankbaar dat ik daar als bestuursvoorzitter een steentje aan kan bijdragen.

Met ons werk staan we voor een aantal boeiende uitdagingen. Denk hierbij aan het beter gebruikmaken van de digitale mogelijkheden om voor nieuwe generaties van betekenis te zijn. Ook gaat het om een nauwere samenwerking tussen de hoogleraren onderling, met een netwerk van betrokkenen daaromheen, om meer focus en impact te hebben.”

Onze bijzonder hoogleraren Christelijke Filosofie

Prof. dr. Govert Buijs
Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof. dr. Jan Hoogland
Universiteit Twente

Prof. dr. Renée van Riessen
Universiteit Leiden

Prof. dr. ir. Jan van der Stoep
Wageningen University & Research

Prof. dr. Marc de Vries
Technische Universiteit Delft

Prof. dr. ir. Jeroen de Ridder
Rijksuniversiteit Groningen

Bureau

Het bureau fungeert als uitvoerder van de activiteiten van Stichting voor Christelijke Filosofie en de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte. Het voert de administratie van leden, donateurs en abonnees en de financiële administratie, onderhoudt de websites, verzorgt de publicaties en fondswerving, verzorgt de publiciteit voor de colleges, organiseert conferenties en vergaderingen en ondersteunt het bestuur en andere organen. Het bureau huisvest en beheert de documentatie en de bibliotheek.

De directeur heeft een belangrijk aandeel in de voorbereiding en uitvoering van het beleid en woont de bestuursvergaderingen bij.

Het bureau is gevestigd in aan de Bergstraat 33 te Amersfoort. In 2020 waren de volgende personen werkzaam op het bureau:

- Sander Luitwieler (directeur; 0,8 fte, waarvan 0,2 werkzaam voor het Lindeboom Instituut)
- Marieke Haan (bureaumanager; 0,4 fte waarvan 0,1 werkzaam voor het Lindeboom Instituut)
- Teunis Brand (communicatiemedewerker; 0,5 fte waarvan 0,1 werkzaam voor het Lindeboom Instituut)
- Henk van der Veen (financiële administratie; freelance).

Landelijke en lokale curatoria

Onze hoogleraren leggen verantwoording af aan het landelijk curatorium leerstoelen en aan het bestuur van Stichting voor Christelijke Filosofie. Dat doen ze op basis van een verslag, waarin zij inzicht geven in hun

onderwijs, publicaties, lezingen en overige activiteiten in verband met de leerstoel. Aan alle faculteiten zijn lokale curatoria gevormd, bestaande uit in ieder geval een landelijk curator namens de Stichting en leden namens de betreffende faculteit. Dit versterkt het toezicht op de leerstoelen en bevordert de inbedding van de leerstoel binnen de faculteiten.

Leden van het landelijk curatorium leerstoelen van Stichting voor Christelijke Filosofie in 2020:

- Prof. dr. Frank van der Duijn Schouten (voorzitter, tot 1 juli 2020)
- Prof. dr. Johan Graafland
- Ir. Jan Harmsen
- Prof. dr. James Kennedy
- Prof. dr. Roel Kuiper

Eind 2020 is afscheid genomen van Frank van der Duijn Schouten als voorzitter en is Jan Harmsen ook teruggetreden. De stichting is dankbaar voor al het werk dat zij de afgelopen jaren hebben gedaan.

Samenwerking/Contacten

Samenwerking binnen Nederland:

- Stichting voor Christelijke Filosofie is aangesloten bij de **Stichting Christelijk Sociaal Congres**.
- Met **ForumC, Veritas Forum, IFES** en de **Navigators** worden goede contacten onderhouden en waar mogelijk samengewerkt.
- Stichting voor Christelijke Filosofie werkt ook samen met de **Theologische Universiteit Kampen** en **christelijke hogescholen**, met name de **Christelijke Hogeschool Ede**.
- Vanwege inhoudelijke verwantschap en personele unie van besturen is Stichting voor Christelijke Filosofie nauw verbonden met het **Prof. dr. G.A. Lindeboom Instituut**.

Internationaal:

- Stichting voor Christelijke filosofie is aangesloten bij de **International Network for Christian Higher Education** (INCHE).
- De Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte kent een aantal buitenlandse leden en er worden door hoogleraren en andere leden van de vereniging diverse buitenlandse contacten onderhouden.

Financieel jaaroverzicht 2020

Van Ree Accountants heeft een beoordelingsverklaring afgegeven voor de jaarrekeningen van Stichting voor Christelijke Filosofie (SCF) en de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte (VRW) over 2020. De complete jaarrekeningen zijn te vinden op de website van de stichting (www.christelijkefilosofie.nl). Hieronder worden de staat van baten en lasten en de balans weergegeven voor wat betreft SCF, die fungeert als het uitvoerende orgaan, ook van VRW.

In dit verband is het goed om te vermelden dat het positieve resultaat over 2019 geheel te danken is aan een legaat van 50.000 euro. Het tekort van 15.000 euro over 2020 heeft grotendeels te maken met het feit dat er ongeveer 20.000 euro minder is binnengekomen aan particuliere giften. Mogelijk heeft de coronacrisis hierbij een rol gespeeld. Omdat de particuliere giften de afgelopen paar jaar een dalende trend vertonen, zijn de verwachtingen op dit punt voor 2021 naar beneden bijgesteld. Tegelijk wordt ingezet op aanvullende fondswerving om de financiën van de stichting op structurele basis gezond te houden. Zoals in de balans te zien is, beschikt SCF over een continuïteitsreserve van een kleine 200.000 euro als buffer.

Staat van baten en lasten Stichting voor Christelijke Filosofie

Baten	**2020**	**2019**
Baten eigen fondswerving	€ 199.673	€ 247.273
Overige baten	€ 49.972	€ 32.930
Totaal baten	€ 249.645	€ 280.203
Lasten		
Directe kosten leerstoelen	€ 87.294	€ 71.477
Directe kosten overige activiteiten	€ 9.521	€ 24.047
Uitvoeringskosten		
Personeelskosten	€ 131.798	€ 98.130
Huisvestingskosten	€ 7.329	€ 7.186
Kantoor- en administratiekosten	€ 10.066	€ 16.145
Algemene kosten	€ 5.292	€ 4.528
Publiciteits- en communicatiekosten	€ 11.355	€ 8.228
Philosophia Reformata en Sophie	€ 2.108	-
Totaal lasten	€ 264.763	€ 229.741
Resultaat boekjaar	€ -15.118	€ 50.462

Balans per 31 december Stichting voor Christelijke Filosofie

Activa	**31-12-2020**	**31-12-2019**
Vorderingen	€ 22.777	€ 52.842
Liquide middelen	€ 300.046	€ 285.804
Totaal activa	€ 322.823	€ 338.646
Passiva		
Reserves en fondsen		
Continuïteitsreserve	€ 193.545	€ 210.148
Kennisnetwerk	€ 24.402	€ 25.600
Communicatie, promotie en fondswerving	€ 26.511	€ 30.000
Vriendenfonds	€ 42.033	€ 35.862
Kortlopende schulden		
Crediteuren	€ 11.341	€ 12.092
Overige kortlopende schulden	€ 24.991	€ 24.944
Totaal passiva	€ 322.823	€ 338.646

Contact

Adres:	Bergstraat 33, 3811 NG Amersfoort
Telefoon:	(033) 4328288
Website:	www.christelijkefilosofie.nl
E-mail:	info@christelijkefilosofie.nl
Twitter:	www.twitter.com/Cfilosofie
Facebook:	www.facebook.com/cfilosofie
IBAN:	NL33INGB0001209598
BIC:	INGBNL2A